

**UCHWAŁA NR X/118/2019
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia 27 sierpnia 2019 r.

**w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały nr XIII/146/2011 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach
z dnia 27 września 2011 roku w sprawie: przyjęcia „Zasad korzystania z herbu, flag i innych weksyliów
Powiatu Tarnogórskiego”**

Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 roku o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017r. poz. 1523 z późn. zm.¹⁾)

**Rada Powiatu
uchwała:**

§ 1. Ogłasza się w formie obwieszczenia tekst jednolity uchwały nr XIII/146/2011 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 27 września 2011 roku w sprawie przyjęcia „Zasad korzystania z herbu, flag i innych weksyliów Powiatu Tarnogórskiego” ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2011r. nr 263 poz. 4389 z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałą nr LIII/418/2018 Rady Powiatu Tarnogórskiego z dnia 28 sierpnia 2018 roku, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2018r. poz. 5278.

§ 2. Obwieszczenie, o którym mowa w § 1 podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnogórskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 5. Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Przemysław Cichosz

¹⁾Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano w Dz.U. z 2018r. poz. 2243

Załącznik do uchwały Nr X/118/2019
Rady Powiatu Tarnogórskiego
z dnia 27 sierpnia 2019 r.

**OBWIESZCZENIE NR 2/2019
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia 27 sierpnia 2019 r.

**w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały nr XIII/146/2011 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach
z dnia 27 września 2011 roku w sprawie przyjęcia „Zasad korzystania z herbu, flag i innych weksyliów
Powiatu Tarnogórskiego”**

Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 roku o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017r. poz. 1523 z późn. zm.¹⁾) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst uchwały nr XIII/146/2011 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 27 września 2011 roku w sprawie przyjęcia „Zasad korzystania z herbu, flag i innych weksyliów Powiatu Tarnogórskiego” ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2011r. nr 263 poz. 4389 z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałą nr LIII/418/2018 Rady Powiatu Tarnogórskiego z dnia 28 sierpnia 2018 roku, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2018r. poz. 5278.

Przewodniczący Rady Powiatu

Przemysław Cichosz

¹⁾Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano w Dz.U. z 2018r. poz. 2243

Załącznik do obwieszczenia nr 2/2019
Rady Powiatu Tarnogórskiego
z dnia 27 sierpnia 2019 r.

**Uchwała nr XIII/146/2011
Rady Powiatu w Tarnowskich Górach
z dnia 27 września 2011 roku**

przyjęcia „Zasad korzystania z herbu, flag i innych weksyliów Powiatu Tarnogórskiego”

Na podstawie art. 12 pkt 10 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.), po konsultacji z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

**Rada Powiatu
uchwała**

§ 1. Przyjmuje się „Zasady korzystania z herbu, flagi i innych weksyliów Powiatu Tarnogórskiego”, o treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXI/185/2004 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 27 kwietnia 2004 roku w sprawie ustalenia zasad korzystania z herbu Powiatu Tarnogórskiego.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Tarnowskich Górach.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie w terminie 14 dni od dnia ukazania się w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Zasady korzystania z herbu, flagi i innych weksyliów Powiatu Tarnogórskiego

§ 1. Przepisy ogólne Ilekroć w niniejszych Zasadach jest mowa o:

- 1) Powiecie – należy przez to rozumieć Powiat Tarnogórski,
- 2) Radzie Powiatu – należy przez to rozumieć Radę Powiatu w Tarnowskich Górach,
- 3) Przewodniczącym Rady Powiatu – należy przez to rozumieć Przewodniczącą Rady Powiatu w Tarnowskich Górach,
- 4) Staroście – należy przez to rozumieć Starostę Tarnogórskiego,
- 5) Zarządzie Powiatu – należy przez to rozumieć Zarząd Powiatu w Tarnowskich Górach,
- 6) Starostwie Powiatowym – należy przez to rozumieć Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach,
- 7) herbie – należy przez to rozumieć herb Powiatu Tarnogórskiego,
- 8) fladze – należy przez to rozumieć flagę Powiatu Tarnogórskiego,
- 9) fladze urzędowej – należy przez to rozumieć flagę urzędową Powiatu Tarnogórskiego,
- 10) banerze, banerze urzędowym – należy przez to rozumieć baner, baner urzędowy Powiatu Tarnogórskiego,
- 11) sztandarze – należy przez to rozumieć sztandar Powiatu Tarnogórskiego.

§ 2. Barwy

1. Barwami Powiatu Tarnogórskiego są kolory złoty, błękitny i srebrny.
2. Barwa złota może być zastąpiona przez barwę żółtą, a barwa srebrna przez barwę białą. Zasada powinna być stosowana konsekwentnie.

§ 3. Herb

1. Herbem Powiatu Tarnogórskiego jest w błękitnym polu złoty orzeł z odjętymi ogonem i nogami, pod którym znajduje się srebrna róża z czerwonym kielichem – zgodnie z uchwałą Nr XL/417/2002 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 27 sierpnia 2002 roku o przyjęciu herbu Powiatu Tarnogórskiego oraz pozostałych weksyliów.

2. Użycie herbu powinno być zgodne tylko w wizerunku jak w pkt 1. Wyjątek stanowi użycie herbu do celów poza reprezentacyjnych np. zdobniczych, kiedy dopuszcza się użycie tylko gołę (orla i róży).

3. Organy Powiatu, Starostwo Powiatowe, jednostki organizacyjne Powiatu mogą używać herbu do celów związanych z realizacją zadań Powiatu lub własnych zadań ustawowych.

4. Herb Powiatu może być używany w związku z realizacją przez Powiat celów reprezentacyjnych i promocyjnych. W szczególności herb Powiatu może być umieszczany:

- 1) na budynkach będących siedzibą władz Powiatu oraz Starostwa Powiatowego,
- 2) na budynkach będących siedzibami jednostek organizacyjnych Powiatu,
- 3) w salach obrad organów Powiatu, w gabinetach Przewodniczącego Rady Powiatu, Starosty, Wicestarosty, Skarbnika Powiatu i Sekretarza Powiatu,
- 4) na stronach internetowych Starostwa Powiatowego oraz Biuletynu Informacji Publicznej Powiatu, a także na stronach internetowych i biuletynach informacji publicznej jednostek organizacyjnych Powiatu,
- 5) na drukach urzędowych, kopertach i papierze firmowym Rady Powiatu, Przewodniczącego Rady Powiatu, Zarządu Powiatu, Starosty, Starostwa Powiatowego oraz jednostek organizacyjnych,

- 6) na wizytówkach, plakietkach identyfikacyjnych, legitymacjach osób wchodzących w skład organów Powiatu, pracowników Starostwa, pracowników jednostek organizacyjnych,
- 7) w miejscu odbywania uroczystości państwowych, samorządowych oraz podczas innych zdarzeń, których organizatorem jest Powiat.

5. Użycie herbu przez podmioty nie będące jednostkami samorządowymi Powiatu lub osoby fizyczne może nastąpić tylko za zgodą Zarządu Powiatu.

6. Podmiot ubiegający się o prawo używania herbu składa wniosek do Zarządu Powiatu Tarnogórskiego, w którym wskazuje: nazwę i adres instytucji, rodzaj prowadzonej działalności, cel i miejsce zamieszczenia herbu oraz sposób wykorzystania herbu (np. wzór druku, projekt graficzny przedmiotu, na którym ma być umieszczony herb).

6a. Zarząd Powiatu Tarnogórskiego podejmuje decyzję o prawie używania herbu w formie stanowiska wyrażonego w terminie do 30 dni od dnia złożenia wniosku, za pośrednictwem Wydziału, w którego kompetencjach leży obsługa Zarządu Powiatu.

7. Prawo do korzystania z herbu nie zostanie przyznane lub też zostanie cofnięte w sytuacjach, gdy:

- 1) podany przez wnioskodawcę cel, zakres i miejsce eksponowania herbu będzie godzić w herb – symbol Powiatu,
- 2) podmiot naraża na szkodę dobre imię lub interes Powiatu.

8. Podmioty działające na terenie powiatu lub poza jego terenem (także poza granicami kraju), jeśli rozpowszechniają dorobek artystyczny, kulturalny, oświatowy, naukowy i sportowy powiatu – są zwolnione z ubiegania się o prawo korzystania z herbu. Spoczywa na nich jednak obowiązek przekazania informacji o korzystaniu z herbu do Zarządu Powiatu.

§ 4. Flaga

1. Flagą Powiatu jest prostokątny płat tkaniny o barwach Powiatu.

2. Stosunek wysokości do długości flagi wynosi 5:8.

3. Flaga Powiatu składa się z trzech poziomych pasów: od góry – pas złoty stanowiący $\frac{1}{2}$ szerokości, w środku pas błękitny stanowiący $\frac{1}{4}$ szerokości i od dołu pas srebrny stanowiący $\frac{1}{4}$ szerokości – zgodnie z uchwałą Nr XL/417/2002 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 27 sierpnia 2002 roku.

4. Flaga Powiatu może być podnoszona (wywieszana):

- 1) na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi siedzibę władz Powiatu, Starostwa Powiatowego oraz jednostek organizacyjnych Powiatu,
- 2) w miejscach obrad Rady Powiatu i Zarządu Powiatu w czasie posiedzeń,
- 3) w innych miejscach i sytuacjach związanych w szczególności z reprezentowaniem Powiatu.

5. Podniesiona lub wywieszona flaga musi mieć czytelne barwy i wzór, nie może być brudna, pomięta i postrzępiona.

6. Podniesiona lub wywieszona flaga nie może dotykać podłoża.

7. Nie eksponuje się flagi w dni deszczowe, w czasie zameci śnieżnej i przy wyjątkowo silnym wietrze.

8. Flaga Powiatu eksponowana jednocześnie z flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej lub flagą o polskich barwach narodowych powinna być w przypadku podnoszenia na dwóch sąsiadujących masztach, podniesiona na maszcie po lewej stronie masztu z flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej lub z flagą o polskich barwach narodowych – dla patrzącego po stronie prawej.

9. W przypadku podnoszenia na maszcie lub eksponowania w inny sposób flagi Powiatu jednocześnie z flagami innych organizacji społecznych, kulturalnych, oświatowych, spółdzielczych oraz sportowych lub podmiotów gospodarczych, flaga Powiatu umieszczana jest po prawej stronie w stosunku do innych flag – dla patrzącego po stronie lewej.

10. Flaga Powiatu nie może być zawieszana na jednym maszcie z inną flagą.

11. Wszystkie flagi muszą mieć jednakową szerokość.

§ 5. Flaga urzędowa

1. Flagą urzędową Powiatu jest płat tkaniny o barwach Powiatu, na którego pasie złotym po stronie lewej znajduje się herb Powiatu – zgodnie z uchwałą Nr XL/417/2002 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 27 sierpnia 2002 roku.

2. Flagę urzędową Powiatu podnoszą:

- 1) urzędy i instytucje będące siedzibą władz powiatu,
- 2) instytucje w czasie uroczystości, na których przebywa oficjalnie reprezentant władz powiatu.

3. Flaga urzędowa może być wywieszana także w pomieszczeniach, gdzie urzędują reprezentanci władz powiatu.

4. Flagę urzędową wywiesza się również podczas oficjalnie ogłaszanej żałoby, zgodnie z protokołem flagowym.

§ 6. Baner, baner urzędowy

1. Banerem Powiatu jest prostokątny płat tkaniny o barwach Powiatu.

2. Banerem urzędowym Powiatu jest prostokątny płat tkaniny o barwach Powiatu, na którego pasie złotym znajduje się herb Powiatu.

3. Stosunek szerokości do wysokości baneru wynosi 6:18.

§ 7. Sztandar

1. Sztandar Powiatu składa się z płata, głowicy i drzewca.

2. Płatem sztandaru jest tkanina o kształcie kwadratu obszyty z trzech boków nie przylegających do drzewca złotą frędzlą.

3. Prawa strona sztandaru jest koloru białego i zawiera pośrodku herb Powiatu. Nad herbem jest słowo „POWIAT”, a pod herbem jest słowo „TARNOGÓRSKI”.

4. Strona odwrotna jest koloru czerwonego i zawiera pośrodku wizerunek godła Rzeczypospolitej Polski.

5. Głowica sztandaru wykonana jest z metalu barwy złotej zawiera kulę, a na niej orła – godło Województwa Śląskiego.

6. Drzewce sztandaru wykonane są z toczonego drewna.

7. Sztandar wprowadzany jest podczas pierwszej sesji nowo wybranej Rady, a także podczas uroczystych sesji Rady, uroczystości powiatowych, państwowych oraz wtedy, gdy okoliczności za tym przemawiają. W takich sytuacjach stosuje się ceremoniał pocztu sztandarowego, stanowiący załącznik Nr 2 do niniejszych Zasad.

8. Uroczystość z udziałem sztandaru ma zawsze charakter i przebieg oficjalny.

9. Decyzje dotyczące udziału sztandaru w uroczystościach podejmuje Starosta w porozumieniu z Przewodniczącym Rady Powiatu.

10. Sztandar należy przechowywać w siedzibie Starostwa, w miejscu do tego przeznaczonym i zapewniającym zabezpieczenie fizyczne i poszanowanie dla tego symbolu. Szczególne środki ostrożności należy podjąć przewożąc sztandar.

§ 8. Atrybuty władz

1. Atrybutem władzy Przewodniczącego Rady Powiatu jest Laska Przewodniczącego.

2. Przekazanie laski Przewodniczącemu odbywa się w sposób uroczysty podczas sesji Rady Powiatu, na której został wybrany Przewodniczący, bądź na sesji następnej.

3. Wręczenia laski dokonuje Przewodniczący Rady poprzedniej kadencji. W razie jego nieobecności najstarszy wiekiem radny obecny na sesji Rady.

4. Przewodniczący Rady Powiatu otwiera i zamyka uroczyste posiedzenia Rady Powiatu uderzając trzykrotnie laską.

5. Laska Przewodniczącego Rady Powiatu umieszczana jest na sali obrad pionowo przy stole Przewodniczącego Rady Powiatu.

6. Atrybutem władzy Starosty Tarnogórskiego jest metalowy, barwy srebrnej Łącuch Starosty.

7. Przekazanie łańcucha Starości odbywa się w sposób uroczysty podczas sesji Rady Powiatu, na której wybrany został Starosta, bądź na sesji następnej.

8. Przekazania łańcucha dokonuje Przewodniczący Rady.

9. Starosta nosi łańcuch podczas obchodów najważniejszych uroczystości powiatowych lub w innych sytuacjach, kiedy okoliczności tego wymagają.

§ 9. Pieczęcie Urzędowe

1. Pieczęciami Powiatu są pieczęcie okrągłe z godłem Powiatu Tarnogórskiego pośrodku oraz napisami w otoku:

- 1) POWIAT TARNOGÓRSKI,
- 2) RADA POWIATU TARNOGÓRSKIEGO,
- 3) PRZEWODNICZACY RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO,
- 4) ZARZĄD POWIATU TARNOGÓRSKIEGO,
- 5) STAROSTA TARNOGÓRSKI, zgodnie z uchwałą Nr XL/417/2002 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 27 sierpnia 2002 roku.

2. Zasady i okoliczności używania pieczęci urzędowych określają odrębne przepisy.

3. Pieczęcie urzędowe odciskane są na ważnych i uroczystych dokumentach, poniżej tekstu w środkowej części arkusza, wydawanych przez władze samorządowe Powiatu, w tym m. in.:

- 1) listów gratulacyjnych,
- 2) dyplomów,
- 3) druków okolicznościowych.

§ 10. Ochrona symboli Powiatu

1. Herb, flagi i pozostałe weksylia Powiatu stanowią własność Powiatu i podlegają prawnej ochronie.

2. Herb, flaga oraz pozostałe weksylia mogą być używane wyłącznie w sposób zapewniający im należyta cześć i szacunek oraz prestiż i powagę.

§ 11. Postanowienia końcowe

W sprawach nieuregulowanych niniejszymi Zasadami decyzje podejmuje Zarząd Powiatu.

Załącznik nr 1 do Zasad korzystania z herbu, flagi
i innych weksyliów Powiatu Tarnogórskiego
(uchylony)

Ceremoniał pocztu sztandarowego

1. Poczet sztandarowy.

- 1) Poczet sztandarowy składa się z trzech osób: chorążego i dwóch osób asysty.
- 2) Naczelnicy Wydziałów odpowiedzialnych za przygotowanie danej uroczystości są zobowiązani do wystawienia pocztu sztandarowego.
- 3) Strój uroczysty pocztu sztandarowego składa się z: białej koszuli i ciemnego garnituru wizytowego (dla mężczyzn), białej bluzki i ciemnej spódnicy lub garsonki (dla kobiet), szarfy sztandarowej w barwach złotej i błękitnej przewieszanej przez prawe ramię do lewego boku, białych rękawiczek oraz ciemnego obuwia.

2. Podstawowe zasady.

- 1) Podczas uroczystości sztandar jest trzymany przez chorążego w pozycji „spocznij” (pionowo), chyba że zaistnieją okoliczności wymagające pozycji sztandaru „baczność”. (trzymający sztandar pochyla go pod kątem ok. 60°) lub „baczność. Sztandar prezentuj” (trzymający sztandar pochyla go pod kątem ok. 45°), przy czym wojskowa komenda: „Baczność. Prezentuj broń” jest tożsama z komendą: „Baczność. Sztandar prezentuj”.
- 2) Podczas trwania uroczystości chorąży nie wypuszcza sztandaru z rąk; sztandaru w takich sytuacjach nie umieszcza się również w stojaku itp.
- 3) Sztandar przyjmuje pozycję „baczność” (trzymający sztandar pochyla go pod kątem ok. 60°) w sytuacji kiedy pada komenda: „Baczność”, z zastrzeżeniem pkt 4.
- 4) Pozycję „Baczność. Sztandar prezentuj” (trzymający sztandar pochyla go pod kątem ok. 45°) wyłącznie w sytuacji: śpiewania hymnu państwowego, ślubowania radnych na sztandar, czytania ewangelii, przeistoczenia, podniesienia i błogosławieństwa w trakcie nabożeństw religijnych, dekorowania sztandaru odznaczeniem (medalem, orderem), oddawanie honorów osobom lub symbolom, po komendzie: „Sztandar prezentuj”.

3. Ceremoniał wprowadzania pocztu sztandarowego.

- 1) Sztandar podczas uroczystości wprowadzany jest przez poczet sztandarowy.
- 2) Sztandar wprowadza się na początku uroczystości, chyba że jej charakter lub program wymusza inną kolejność.
- 3) Prowadzący uroczystość podaje komendę: „Całość powstań. Baczność. Sztandar wprowadzić”.
- 4) Sztandar wprowadza poczet sztandarowy krokiem marszowym, a chorąży zajmuje środkowe (drugie z kolei) miejsce.
- 5) Chorąży trzyma sztandar na prawym ramieniu bławat mając za sobą, a drzewce utrzymuje pod kątem ok. 45°. Prawa ręka jest wyprostowana i spoczywa na drzewcu, a lewa ręka wzdłuż tułowia.
- 6) Po zajęciu miejsca przez poczet sztandarowy (przodem do uczestników uroczystości) chorąży utrzymuje sztandar w pozycji „baczność” (pochylony pod kątem 45°), a członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę „baczność”.
- 7) Pada komenda: „Spocznij” (uczestnicy uroczystości mogą usiąść), Sztandar przyjmuje pozycję „spocznij”.
- 8) Rozpoczyna się dalsza część uroczystości.

4. Ceremoniał przekazywania sztandaru.

- 1) Po ceremonii wprowadzenia sztandaru nie pada komenda: „Spocznij” (zebrani na uroczystości zachowują postawę „baczność”).
- 2) Prowadzący uroczystość podaje komendę: „Do przejęcia sztandaru – wystąp” (sztandar zachowuje pozycję „baczność”).

- 3) Do pocztu sztandarowego podchodzą członkowie nowego pocztu sztandarowego, którzy mają przejąć sztandar i stają naprzeciw pocztu sztandarowego.
- 4) Osoby towarzyszące chorążemu zdejmują szarfy sztandarowe i zakładają je osobom przejmującym sztandar. (Osoby przejmujące sztandar mają już założone białe rękawiczki).
- 5) Chorąży przekazuje sztandar osobie przejmującej, a następnie zdejmuje swoją szarfę i zakładają ją trzymającemu sztandar.
- 6) Przedstawiciele ustępującego pocztu sztandarowego opuszczają zajmowane miejsce, które natychmiast zajmują przedstawiciele nowego pocztu sztandarowego, którym przekazany został sztandar. Sztandar zachowuje pozycję „baczość”.
- 7) Następuje komenda: „Sztandar prezentuj”. Osoba trzymająca sztandar przyjmuje pozycję „baczość” (pochyla sztandar w przód pod kątem ok. 45°, mając bławat przed sobą).
- 8) Po chwili pada komenda: „Spocznij”. Sztandar przyjmuje pozycję „spocznij”. Zebrani na uroczystości przyjmują postawę „spocznij” (mogą usiąść).
- 9) Następuje dalsza część uroczystości.
 5. Ceremoniał odprowadzania pocztu sztandarowego.
 - 1) Sztandar odprowadza się po zakończeniu oficjalnej części uroczystości.
 - 2) Prowadzący uroczystość podaje komendę: „Baczość. Sztandar odprowadzić”.
 - 3) Sztandar w momencie podania komendy: „Baczość” przyjmuje pozycję „baczość” (pochylony pod kątem 45°), a następnie chorąży opiera drzewce sztandaru o prawe ramię. Podczas odprowadzania sztandaru chorąży trzyma sztandar na prawym ramieniu bławat mając za sobą, a drzewce utrzymuje pod kątem ok. 45°. Prawa ręka jest wyprostowana i spoczywa na drzewcu, a lewa ręka wzdłuż tułowia.
 - 4) Poczet sztandarowy w ustalonej powyżej kolejności krokiem marszowym opuszcza salę, w której odbywa się uroczystość.
 - 5) Po opuszczeniu sali, w której odbywa się uroczystość przez poczet sztandarowy, następuje komenda: „Spocznij”, (uczestnicy uroczystości mogą usiąść).